

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 3804/09

Mehmet Emin TOLUN / Türkiye

Başkan,

Paul Lemmens,

Yargıçlar,

Valeriu Grițco,

Stéphanie Mourou-Vikström,

ve Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Hasan Bakırcı'nın katılımıyla, 3 Temmuz 2018 tarihinde Komite halinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Yukarıda belirtilen 13 Ocak 2009 tarihli başvuruyu göz önüne alarak,

Davalı Devlet tarafından bildirilen görüşleri ve buna karşılık olarak başvuran tarafından tebliğ edilen görüşleri dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakereler sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR VE OLGULAR

1. Başvuran Mehmet Emin Tolun 1985 doğumlu bir Türk vatandaşı olup, İstanbul'da ikamet etmektedir. Mahkeme önünde İstanbul'da avukatlık yapan M. Dikan tarafından temsil edilmektedir.

2. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın Koşulları

3. Davanın koşulları, başvuran tarafından ibraz edildiği şekliyle aşağıdaki gibi özetlenebilir.

4. Başvuran 6 Kasım 2004 tarihinde hırsızlık ve cinayet şüphesiyle yakalanmış ve gözaltına alınmıştır. Başvuran 9 Kasım 2004 tarihinde tutuklanmıştır.

5. 10 Kasım 2004 tarihinde Cumhuriyet savcısı Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi'ne başvurucu hakkında iddianame düzenlemiştir.

6. 28 Mart 2006 tarihinde Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi başvurunu suçlu bulmuş ve başvurana 11 yıl 8 ay hapis cezası vermiştir. Mahkeme aynı zamanda, başvuranın hükmen tutuklu bırakılmasına karar vermiştir.

7. Yargıtay, 6 Temmuz 2007 tarihinde, birinci derece mahkemesinin kararını bozmuştur. Dava dosyası bu şekilde birinci derece mahkemesine geri gönderilmiştir.

8. Yargılamaları yürüten mahkeme her duruşmada başvuranın devam eden tutukluluğunu ve suçun niteliğini, kaçma şüphesini ve öngörülen cezanın önemini dikkate alarak, başvuranın tutukluluğunun devamına karar vermiştir.

9. 23 Aralık 2008 tarihinde yapılan ve başvuranın ve avukatının da hazır bulunduğu duruşmada, mahkeme tutukluluğun devamına karar vermiştir. Sonrasında, başvuran karara itiraz etmiş ve 26 Aralık 2008 tarihinde Kadıköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi, dosyanın içeriğini, delil durumunu,

delillere müdahale ve kaçma şüphesini göz önüne alarak başvuranın itirazını reddetmiştir.

10. 29 Ocak 2009 tarihinde Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi başvuranı tekrar suçlu bulmuş ve başvurana 11 yıl 8 ay hapis cezası vermiştir. Mahkeme aynı zamanda başvuranı tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakmıştır.

11. Mahkeme dosyasında, Yargıtay önündeki temyiz sürecinin sonuçlarına dair herhangi başka bir bilgi bulunmamaktadır.

B. İlgili İç Hukuk ve Uygulama

12. İç hukuk ve uygulamaya ilişkin açıklama *Turgut ve Diğerleri / Türkiye*, ((k.k). 4860/09, §§ 19-26, 26 Mart 2013) kararında mevcuttur.

ŞİKÂYETLER

13. Başvuran, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi uyarınca, tutukluluğunun hukuka uygunluğuna itiraz edebileceği etkili bir başvuru yolu olmadığı konusunda şikâyetçi olmuştur. Başvuran, talebinin reddedilmesinde yerel mahkemenin basmakalıp cümleler kullandığını ve uygun bir gerekçe sunmadan serbest bırakılma talebinin reddedildiğini ileri sürmüştür.

14. Başvuran, aynı zamanda, Sözleşme'nin 5. maddesi uyarınca dile getirdiği şikâyetleri kapsamında iç hukukta Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi uyarınca herhangi bir tazminat hakkının bulunmadığını iddia etmiştir.

15. Son olarak başvuran, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesine dayanarak, makul bir süre içinde yargılanmadığı hususunda şikâyetçi olmuştur.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

A. Başvuranın Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi uyarınca şikayetleri

16. Başvuran, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi uyarınca, tutukluluğunun hukuka uygunluğuna itiraz edebileceği etkili bir başvuru yolu olmadığı konusunda şikâyetçi olmuştur. Başvuran, talebinin reddedilmesinde yerel mahkemenin basmakalıp cümleler kullandığını ve uygun bir gerekçe sunmadan serbest bırakılma talebinin reddedildiğini ileri sürmüştür.

17. Hükümet bu iddiaya itiraz etmiştir.

18. Mahkeme, yakalanan ya da tutuklanan kişilerin, Sözleşme bakımından “hukuka uygunluk” koşulunun sağlanması için elzem olan usul ve esas koşulları çerçevesinde, özgürlüklerinden yoksunluk hâllerinin yeniden incelenmesi hakkına sahip olduğu kanaatindedir. Bu da yetkili mahkemenin “sadece iç hukukta belirtilen usuli gerekliliklere uygunluğu değil aynı zamanda yakalamanın temelindeki şüphenin ve yakalama ve sonrasındaki tutuklama işlemlerinin amacının meşruluğunun makul olup olmadığının incelenmesi gerektiği anlamına gelmektedir (bk. *Brogan ve Diğerleri / Birleşik Krallık*, 29 Kasım 1988, § 65, Seri A no. 145-B, ve *Nikolova / Bulgaristan* [BD], no. 31195/96, § 58, AIHM 1999-II).

19. Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi, tutukluluğa ilişkin itirazları inceleyen bir mahkemeye, başvuranın beyanlarında yer alan tüm iddiaları ayrıntılı bir şekilde ele alma yükümlülüğünü yüklememektedir ancak mahkeme, tutuklu tarafından dile getirilen ve Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi anlamında özgürlükten yoksun bırakmanın ‘kanuna uygunluğu’ açısından gerekli koşulların varlığına dair şüphe uyandıran somut olaylara ilgisiz kalamaz veya bunları görmezden gelemez (*yukarıda anılan, Nikolova*, § 61).

20. Mevcut davada, 23 Aralık 2008 tarihinde Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesi başvuranın tutukluluğunun devam etmesine karar vermiştir. Başvuranın söz konusu karara karşı yaptığı 24 Aralık 2008 tarihli itirazda, kaçma ya da delillere müdahale şüphesinin olmadığını ileri sürmüştür. Ancak, itiraz incelendikten sonra 26 Aralık 2008 tarihinde Kadıköy Ağır

Ceza Mahkemesi delil durumunu ve kaçma ve delillere müdahale şüphesini göz önünde bulundurarak başvuranın itirazını reddetmiştir.

21. Başvuranın yukarıda belirtilen itirazında yer alan ifadeleri, tutukluluğunun hukuka uygunluğu ile ilgili yapılan incelemede Ağır Ceza Mahkemesi'nin farklı bir gerekçe sunmasını gerektirecek herhangi bir iddia içermemektedir. Bu sebeple Mahkeme, başvuranın tutukluluğunun hukuka uygunluğunun incelenmesi kapsamında yerel mahkemenin Sözleşme'nin 5 § 4 maddesinde belirtilen gerekliliklere uygun bir şekilde hareket ettiğine kanaat getirmiştir.

22. Mahkeme, Sözleşme'nin 35 §§ 3 (a) ve 4 maddeleri uyarınca başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olduğunu gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğini belirtir.

B. Başvuranın Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi uyarınca şikâyetleri

23. Başvuran, Sözleşme'nin 5 § 5 maddesini dayanak göstererek, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi kapsamındaki şikâyetleri ile ilgili olarak kendisine etkili iç hukuk yollarının sağlanmamış olduğundan şikâyet etmiştir.

24. Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1, 2, 3 veya 4. fıkralarına aykırı bir şekilde özgürlüğünden yoksun bırakılan bir kişiye tazminat talebinde bulunma imkânının sağlanması halinde, 5. maddenin 5. fıkrasına uyulmuş olunacağını hatırlatmaktadır (bk. *Wassink / Hollanda*, 27 Eylül 1990, § 38, Seri A no. 185 A). Dolayısıyla, 5. fıkrada yer verilen tazminat hakkı, 5. maddenin önceki fıkralarından birinin ihlal edildiğinin ya bir yerel makamca ya da Mahkemece tespit edilmiş olması koşuluna dayanmaktadır.

25. Mahkeme bu nedenle, Sözleşme'nin 5 §§ 1 ila 4 hükümlerine ilişkin bir ihlalin yerel mahkemelerce ya da Mahkeme'nin kendisi tarafından doğrudan veya özü itibariyle tespit edilmemiş olması halinde, bir başvuranın Sözleşme'nin yalnızca 5 § 5 maddesine dayanarak ileri sürdüğü iddiasını değerlendiremez. Başvuranın davasında böyle bir ihlalin söz

konusu olmaması nedeniyle, başvuranın Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi kapsamındaki iddiası da konu bakımından bağdaşmadığı gerekçesiyle reddedilmelidir.

C. Başvuranın Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi uyarınca şikâyetleri

26. Başvuran, hakkındaki yargılamaların uzunluğunun, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinde düzenlenen "makul süre" koşuluyla bağdaşmadığı konusunda şikâyette bulunmuştur.

27. Hükümet, 6384 sayılı Kanun uyarınca, yargılamaların uzunluğuna ve kararların icra edilmemesine ilişkin başvuruların ele alınması amacıyla yeni bir Tazminat Komisyonu'nun kurulduğunu belirtmiştir. Hükümet aynı zamanda iç hukuk yollarının tüketilmesi için başvuranın Tazminat Komisyonu'na başvurması gerektiğini belirtmiştir.

28. Mahkeme, Hükümet tarafından belirtildiği üzere, *Ümmühan Kaplan/Türkiye* (no. 24240/07, 20 Mart 2012) davasında pilot karar usulünün uygulanmasının ardından Türkiye'de yeni bir iç hukuk yolunun uygulanmakta olduğunu dikkate alır. Ardından, Mahkeme yukarıda anılan *Turgut ve Diğerleri* ((k.k.), no. 4860/09, 26 Mart 2013) davasındaki kararında, başvuranların iç hukuk yollarını, yani yeni hukuk yolunu tüketmedikleri gerekçesiyle yeni bir başvuruyu kabul edilemez bulmuştur. Bu kararı verirken Mahkeme özellikle, bu yeni hukuk yolunun önceden (*a priori*) erişilebilir olduğu ve yargılamaların uzunluğuna ilişkin şikâyetler için makul bir tazminat yolu sunabildiğini değerlendirmiştir.

29. Mahkeme, *Ümmühan Kaplan* (yukarıda anılan, § 77) davasındaki kararında, yeni hukuk yolunun uygulanmasından önce Hükümete tebliğ edilmiş olan bu tür başvuruları, normal usul uyarınca inceleyebileceğini vurguladığını belirtmiştir.

30. Ancak, Hükümet'in başvuranın 6384 sayılı Kanunla getirilen yeni iç hukuk yoluna başvurmadığına ilişkin ilk itirazını göz önünde

bulundurarak Mahkeme, *Turgut ve Diğerleri* davasında vardığı sonucu yinelemektedir.

31. Dolayısıyla Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle, başvurunun bu kısmının Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4 hükümleri uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle;

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak tanzim edilmiş ve 6 Eylül 2018 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Paul Lemmens
Başkan